Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

27 925 Bestrijding internationaal terrorisme

Nr. 528

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 februari 2015

Zoals toegezegd aan uw Kamer tijdens het algemeen overleg van 14 januari jl., informeren wij u hierbij over de stand van zaken van de trainingsmissie in Irak. Tevens informeren wij u met deze brief over de bijeenkomst van de Ministers van Buitenlandse Zaken in Londen op 22 januari jl.

Actuele situatie trainingsmissie Irak

De Nederlandse trainingsbijdrage in Irak wordt gefaseerd gepland en ontplooid. Uiteindelijk zullen maximaal 130 militairen actief zijn in Irak. Op 20 december jl. zijn planning- en liaisonteams naar Bagdad en Erbil vertrokken. Deze teams hebben de lokale situatie verder verkend, contact gelegd met coalitiepartners, de *Iraqi Security Forces* (ISF) en de Peshmerga, en het verdere planningsproces begeleid. In Bagdad heeft het planningsteam een lopende training gemonitord om zich voor te bereiden op het zelf uitvoeren van trainingen. In Erbil is, met inzet van enkele Nederlandse trainers, op 4 januari jl. met hetzelfde oogmerk een proef-training begonnen.

Aan de voorwaarden op het gebied van veiligheid en medische voorzieningen is voldaan. Het Nederlandse contingent is gereed om vanaf 8 februari te beginnen met trainingen voor de Peshmerga in de omgeving van Erbil. Deze trainingen worden in overleg met het *Ministry of Peshmerga* (MoP), en afhankelijk van de operationele situatie, verder ingevuld en gepland. In Bagdad wordt in eerste instantie gestart met de integratie van de reeds aanwezige Nederlandse trainers in de lopende training onder leiding van de Verenigde Staten. Begin maart zullen de laatste Nederlandse militairen in Bagdad aankomen en starten Nederlandse teams in een nieuwe trainingscyclus.

kst-27925-528
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Samenwerking

Nederland neemt met zes militairen deel aan de *Combined Joint Task Force* staf in Koeweit. Vanuit dit hoofdkwartier worden de militaire operaties in de regio, waaronder de trainingsmissie, gepland, gecoördineerd en uitgevoerd. Het uitgangspunt voor de trainingen is dat deze samen met minimaal één andere coalitiepartner worden gegeven. In de praktijk betekent deze samenwerking met coalitiepartners dat er maximale flexibiliteit en complementariteit kan worden bereikt. Wanneer bijvoorbeeld de bijdrage van een coalitiepartner zou komen te vervallen, een coalitiebijdrage niet wordt verlengd of een andere inhoud krijgt (bijvoorbeeld op een andere locatie), kan een andere coalitiepartner de trainingen (gedeeltelijk) overnemen. Op deze manier blijft het trainingsaanbod consistent en kan aan de wensen van de Iraakse en Koerdische strijdkrachten worden voldaan.

In Bagdad coördineren de Verenigde Staten het SOF-trainingsprogramma (*Special Operations Forces*). Nederland voorziet daarnaast ook samenwerking met andere coalitiepartners zoals België en Noorwegen. Australië en Frankrijk zijn reeds met SOF-trainers actief in Bagdad.

In Erbil sluit Nederland aan bij verschillende coalitiepartners, waaronder in eerste instantie Duitsland, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Ook Noorwegen en Zweden hebben aangekondigd een trainingsbijdrage in Erbil te willen leveren. Duitsland treedt in Noord-Irak gedurende zes maanden op als coördinator van de gemeenschappelijke trainingsinspanningen. Aansluitend zal Italië deze rol vervullen. Duitsland zal dan op dezelfde wijze als Nederland deelnemen aan de trainingen. Op 29 januari jl. heeft de Duitse Bondsdag een parlementair mandaat verleend voor de missie. Nederland kijkt, met Duitsland, naar colocatie voor de legering van de militairen. Hierover zijn bilaterale gesprekken gaande. In coalitieverband wordt gesproken over welke partner welk deel van de trainingsinfrastructuur voor zijn rekening zal nemen.

Trainees

De te trainen eenheden worden door de Iraakse en Koerdische autoriteiten aangedragen. In de Koerdische regio is het *Ministry of Peshmerga* (MoP) verantwoordelijk voor het aanleveren van trainees. Zowel de coalitie als het MoP streeft naar inclusiviteit in de trainingen. Eind vorig jaar is bijvoorbeeld al een groep Yezidi's opgeleid. De selectie van de te trainen eenheden is aandachtspunt en onderwerp van gesprek met lokale en coalitiepartners. De huidige Iraakse strijdkrachten en defensietop zijn sjiitisch gedomineerd. Het is daarom van belang dat de Iraakse strijdkrachten worden hervormd en meer soennieten worden binnengehaald. De regering van Al-Abadi heeft daartoe eerste stappen gezet; Nederland blijft het belang hiervan beklemtonen.

Nederlandse trainers nemen veiligheidsmaatregelen in acht om het risico op *green on blue* incidenten te verminderen. Instructeurs hebben een persoonlijk wapen en tijdens de trainingen zijn eigen mensen beschikbaar om toezicht te houden, de zogenoemde *guardian angels*.

Trainingscurricula

De curricula voor de trainingsprogramma's van de coalitie komen tot stand in nauw overleg met de Iraakse en Koerdische partners. Hierbij ligt de nadruk op het snel gevechtsgereed maken van de Iraakse strijdkrachten en de Peshmerga ten behoeve van de strijd tegen ISIS. De nadruk in de (korte) lesprogramma's ligt dan ook op de operationele

vaardigheden van de eenheden. In de lesprogramma's wordt tevens aandacht besteed aan humanitair oorlogsrecht, mensenrechten en de omgang met gedetineerden.

De proeftraining bij Erbil (trainingslocatie Bnaswala) die Nederland en het Verenigd Koninkrijk verzorgen, betreft een vierweekse *Basic Infantry Course*. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan schietvaardigheid, medische training, *counter-IED* training (*improvised explosive device*) en het optreden in verstedelijkt gebied. Het uitvalpercentage is zeer laag. Alle pelotons hebben nog dezelfde sterkte als bij aanvang en zowel instructeurs als trainees zijn tevreden over de inhoud en het verloop van de cursus. Op basis van de geleerde lessen zullen enkele (logistieke) aanpassingen worden gedaan.

In Bagdad wordt, zoals eerder gemeld, gebruik gemaakt van een bestaand trainingsprogramma van de *Iraqi Special Operation Forces* (ISOF). Dit programma is mede door het Amerikaans geleide hoofdkwartier opgesteld. Er worden vijf achtweekse commando-opleidingen gegeven en er staan twee zesweekse instructiecursussen gepland. De nadruk ligt hier op medische training, *sniper*opleidingen en *counter-IED* training.

Tolken

Op dit moment worden er door Nederland geen tolken ingehuurd. Voor de uitvoering van de luchtcampagne is daar geen behoefte aan. In Bagdad worden door de Verenigde Staten ingehuurde tolken gebruikt. Onderhandelingen met de Verenigde Staten zijn gaande om hier structureel gebruik van te kunnen maken. In Erbil wordt gebruik gemaakt van tolken die zijn ingehuurd door de Verenigde Staten en zijn gescreend door de *Kurdistan Region's Security Council*.

Faciliteiten Erbil

In het noorden van Irak zullen het hoofdkwartier en de woonlocatie van de Nederlandse militairen op het terrein van het vliegveld van Erbil worden ingericht. Totdat de woonlocatie gereed is, verblijven de Nederlandse militairen in een hotel dat aan alle veiligheidseisen voldoet. In Noord-Irak wordt op verzoek van het MoP gebruikgemaakt van trainingslocaties op bestaande Peshmerga kazernes. Een belangrijke reden hiervoor is dat de te trainen eenheden van de Peshmerga verspreid zijn over een afstand van ongeveer 1.000 kilometer, in de acht sectoren van het huidige front. Men wil zo kort mogelijk van het front weg zijn en bovendien is geen van de beschikbare trainingslocaties groot genoeg om het volledige aanbod van te trainen Peshmerga te kunnen accommoderen.

Nederland heeft tot nu toe twee locaties verkend en geschikt bevonden voor de trainingen. Deze locaties liggen op enige afstand van Erbil. Het dreigingsniveau op en nabij deze trainingslocaties wordt beoordeeld als matig. Mobiele trainingsteams zullen tussen de woonlocatie op het vliegveld in Erbil en de trainingslocaties heen en weer reizen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van (gehuurde) civiele voertuigen. Voor *force protection* van transport, en ook op de trainingslocaties, wordt teruggevallen op de Peshmerga. Hierover zijn met de autoriteiten afspraken gemaakt. Elk trainingsteam wordt vergezeld door een eigen ondersteuningsteam. Dit team is de demonstratie-eenheid voor het trainingsprogramma, kan als uitbreiding van het eigenlijke team dienen en kan optreden als *guardian angel*. Alle Nederlandse militairen zijn voor zelfverdediging uitgerust met een persoonlijk wapen. Doorgaans reizen deze mobiele trainingsteams dagelijks heen en weer tussen de

trainingslocatie en de woonlocatie. Afhankelijk van de afstand is het mogelijk dat een trainingsteam meerdaags op de trainingslocatie verblijft.

Voor medische ondersteuning kan op het vliegveld gebruik worden gemaakt van multinationale faciliteiten. De mobiele trainingsteams worden uitgerust met een mobiele *role* 1-capaciteit. Voorts is afgesproken dat gebruik kan worden gemaakt van Amerikaanse *medevac* helikopters die zijn gestationeerd op de luchthaven van Erbil.

Faciliteiten Bagdad

In Bagdad worden de Nederlandse SOF-trainingsteams gehuisvest op het terrein van *Bagdad International Airport*. Hierbij gaat het om drie trainingsteams, aangevuld met een kleine staf en een logistiek element. In Bagdad zijn de trainingen op een vaste, goed beveiligde locatie. Nederlandse trainers begeven zich niet buiten deze locatie voor de trainingen. Voor incidentele verplaatsingen tussen het vliegveld en bijvoorbeeld de Nederlandse ambassade in Bagdad wordt gebruikgemaakt van gepantserde voertuigen. Op het vliegveld zijn Amerikaanse medische voorzieningen aanwezig, die voldoen aan de Nederlandse eisen. Hier wordt dan ook geen aanvullende Nederlandse medische capaciteit ingezet.

Bijeenkomst coalitiepartners in Londen

Nederland maakt deel uit van de internationale coalitie van landen die, onder leiding van de Verenigde Staten, gezamenlijk de strijd tegen ISIS hebben aangebonden. Deze strijd maakt deel uit van onze inzet om te komen tot inclusiviteit en stabiliteit in Irak, een politieke oplossing voor Syrië en het inperken van spill-over effecten. Tijdens een eerdere bijeenkomst op 3 december jl. in Brussel hebben de Ministers van Buitenlandse Zaken van deze coalitie afgesproken ISIS langs verschillende sporen te bestrijden:

1) het militaire spoor: de luchtcampagne tegen ISIS en het trainen van Iraakse strijdkrachten en Koerdische Peshmerga;
2) het tegengaan van Foreign Terrorist Fighters;
3) het stoppen van financieringsstromen naar ISIS en daaraan gelieerde individuen;
4) het delegitimeren van ISIS; en
5) het verlenen van humanitaire hulp.

Op 22 januari jl. heeft de Minister van Buitenlandse Zaken in Londen een bijeenkomst van de twintig meest betrokken landen van de coalitie bijgewoond. Ook de Europese Hoge Vertegenwoordiger Mogherini en VN Speciaal Gezant Mladenov waren aanwezig. Tijdens deze bijeenkomst is, onder leiding van de Britse Minister van Buitenlandse Zaken Hammond en zijn Amerikaanse ambtgenoot Kerry, de voortgang op bovengenoemde sporen besproken en is afgesproken de coördinatie tussen de verschillende sporen binnen de coalitie te verbeteren.

De Iraakse Minister-President Al-Abadi heeft in Londen verslag gedaan van de belangrijkste successen en uitdagingen voor zijn regering op dit moment. Op een aantal belangrijke dossiers in de samenwerking met de Koerden zijn successen geboekt. Prioriteit wordt nu gegeven aan het vergroten en bestendigen van de steun van de soennitische gemeenschappen. Daarnaast is het van belang te voorkomen dat binnen de sjiitische gemeenschappen teveel weerstand ontstaat tegen de hervormingen, aldus Al-Abadi. Een complicerende factor is de dalende olieprijs. De begroting van Irak is voor circa 85 procent afhankelijk van olie-inkomsten, waardoor bijvoorbeeld salarisbetalingen in toenemende mate onder druk komen te staan. De toelichting van Al-Abadi in Londen

maakte duidelijk dat hij voorzichtig moet opereren en dat te veel externe (tijds)druk averechts kan werken.

Een vertegenwoordiger van CENTCOM, waar de militaire inzet wordt gecoördineerd, lichtte tijdens de coalitiebijeenkomst de voortgang op het militaire spoor toe. De uitvoering van de luchtaanvallen gebeurt met de grootst mogelijke precisie. Daarnaast zijn en gaan dertien landen Iraakse en Peshmerga militairen trainen in grote delen van Irak, inclusief de Koerdische Autonome Regio.

In Londen is besloten dat de coalitiegenoten regelmatig in dit kleinere verband op ambtelijk niveau bijeenkomen met als doel het verbeteren van de coördinatie. Daarnaast zullen zeker drie werkgroepen worden ingesteld: 1) *Foreign Terrorist Fighters*, 2) het indammen van financieringsstromen en 3) het delegitimeren van ISIS. Voor het militaire en het humanitaire spoor worden geen werkgroepen ingesteld; voor deze sporen is de coördinatie immers belegd bij respectievelijk CENTCOM en de VN.

Nederland en Frankrijk hebben tijdens deze bijeenkomst nader gesproken over nauwere samenwerking op het gebied van *Foreign Terrorist Fighters*, in het bijzonder als het gaat om inlichtingen en grensbewaking, meer zicht en controle op financiële transacties, betere samenwerking en coördinatie tussen vakdepartementen en uitvoerende instanties en het ontwikkelen van *counter-narratives* om de aantrekkingskracht van ISIS in de regio, maar ook daarbuiten, tegen te gaan. Ook in EU-kader werkt Nederland nauw samen in de bestrijding van terrorisme en, specifiek, *Foreign Terrorist Fighters*. Nederland is goed gepositioneerd om een rol te vervullen op dit spoor, ook gezien de Nederlandse rol als co-voorzitter van de *Foreign Terrorist Fighters* werkgroep van het *Global Counter Terrorism Forum* (GCTF) en de actieve rol van Nederland in de EU en de VN op dit terrein.

Verder sprak onder andere Bahrein over het stoppen van financieringsstromen naar ISIS, dit in navolging van de bijeenkomst die Bahrein op 9 november jl. in Manama organiseerde. Bahrein riep op tot meer sancties tegen afnemers van olie van ISIS, tegen banken en financiële instituties die ISIS financieren en pleitte voor meer controle op transacties en donaties door private partijen.

Regionale landen, waaronder Jordanië en Egypte, presenteerden voorts initiatieven om een *counter-narrative* tegen ISIS te ontwikkelen, met als doel de aantrekkingskracht van ISIS onder radicaliserende jongeren te verminderen. Westerse landen kunnen de landen in de regio hierbij ondersteunen door onder meer analysecapaciteit beschikbaar te stellen en het ondersteunen van lokale individuen en organisaties die een tegengeluid laten horen. Ook Nederland speelt hierin een actieve rol. Op 19 februari a.s. wordt in Washington DC onder voorzitterschap van *Secretary of* State Kerry een bijeenkomst georganiseerd waar nader gesproken wordt over *Countering Violent Extremism*. De Minister van Buitenlandse Zaken zal daaraan deelnemen.

Eind maart ontvangt uw Kamer de volgende voortgangsrapportage over de Nederlandse bijdrage aan de strijd tegen ISIS.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert